

Mit láthatunk?

Cakó-tető
(kaptárkő csoport)

Szomolya

Király-rét

Mész-hegy – 332 m
(kaptárkő csoport)

Novaj

Nyerges-hegy – 255 m
(kaptárkő csoport)

Pajados
(kaptárkő csoport)

Ostorosi-
váltározó
Ostoros

Sík-hegy

Eger

Magyarország legmagasabban fekvő szőlőtermő területe különös jelentőséggel bír nemcsak Eger, hanem a magyar szőlő- és bortermelés történetében is. A hegy az egri borászok szerint hazánk legjobb szőlőtermő területe: ideális a dőlése és a napsugarak beesési szöge közelít a merőlegeshez. A talajban lévő mészkő visszaveri a napsugarakat, így a felszínközeli légréteget több fokkal felmelegíti. De ugyanez az alapközet a borok savszerkezetéhez és hosszú élettartamához is hozzájárul, így az itt termelt borok karaktere nagyban különbözik a borvidék más – jobbra riolittufán megtermelt – boraitól.

Az előttünk elterülő dombvidék – a Bükkalja – hazánk egyik legkülönlegesebb kistája. A Bükk hegység déli előterében húzódó és az Alföld szíkes pusztáiba észrevétlenül belesimuló átmeneti vidék könnyen elkerüli a figyelmet, pedig a Bükkből lesiető patakok völgyeiben megbújó falvak és az erdővel, kaszálókkal és gyümölcsösökkel borított dombvonulatok számos természeti és kultúrtörténeti értéket, ritkaságot rejtnek.

A Bükkalja alapköze egy mintegy 3500 négyzetkilométernyi területen elterülő, többé-kevésbé összesült vulkáni tufa „takaró”, mely

Közép-Európa legnagyobb riolittufa és rioládit borította térsége. Egyedülálló helyi építészeti kultúra alakult ki a Bükkalján, szervesen használva az itt található vulkáni tufa adottságait, sajátos „kővilágot” hozva létre: tufába vájt borospincék, kőhodályok, barlanglakások, kőbújók; patakokon és árkokon átívelő kőhidacsok; kőfalú házak, azokhoz csatlakozó kőkerítések; kőpadok; faragott sírköves temetők; út menti feszületek, szobrok és a titokzatos kaptárkövek földje a Bükkalja, mely egyedülálló természeti jellege miatt a Hungarikum címet is elnyerte természeti környezet kategóriában.

A középkor Egri Borvidéket illető forrásai csekély számban és olykor nem kielégítő információkkal látnak el bennünket, azonban azt biztosan tudjuk, hogy a Szent István idején – a mai Belgium területén található Liège városának környékéről – betelepített vallonok felismerték a hegy kiváló minőségű termőterületi adottságait és borászati szakértelmüket, eljárásaikat is kamatoztatták e vidéken. A jelenleg ismert írásos emlékek közül egy 13. századi okirat utal a borvidéken folytatott szőlőművelésükre. Az Eged-hegy termőterületként való első említését – mons Eged formában – pedig 1434-ből ismerjük.

Az Egri borvidékről elegendő adat és pontos információ, a török kiűzése utáni korszaktól áll a rendelkezésünkre. A korabeli írásos dokumentumokból tudjuk, hogy az 1690-es évek végén, már a dűlők egy jó részét a ma használatos formában nevezték (pl.: Nagy-Eged, Kis-Eged).

A XVIII. századra kétségbevonhatatlan a Nagy-Eged szőlőinek hegemoniája a vidék dűlői között. A város „szent-hegyének” sikerét két alapvető tény határozta meg. Az egyik, hogy időről-időre itt termettek a legjobb borok a tapasztalatok alapján – déli oldalát a legjobb vörösbort adó termőterületnek tartották, valamint hazai viszonylatban is a legjobbak között emlegették, ráadásul a régi leírások alapján az is kiderül, hogy jó idő esetén a kadarka még aszúsodott is a hegyen –, valamint mennyiségileg is mindig itt termett a legtöbb szőlő.

Mint minden fellendülést egy hanyatlási időszak követ, nem volt ez másképp az egész borvidéken és az Eged-hegyen sem. Először az 1754-es, Habsburgok által életbe léptetett vámrendelet nehezítették meg a borkereskedelmet, majd a 18.-19. században tapasztalt heves esőzések hatására fellépő erőteljes talajerózió miatt a hegy termőtalaja pusztulni kezdett. A kegyelemdőfést az USA-ból behurcolt és Európán végigsópró filoxéra (szőlőgyökértetű)-vész jelentette, mely 1886-ban ütötte fel a fejét az Egri Borvidéken. Az ország egész területének egyik legkiterjedtebb pusztítása zajlott le a borvidék kötött talaja miatt, és a 19. század végére, 20. század elejére szinte teljesen kivesztette a szőlőt (a Kadarka kivételével) a Nagy-Eged hegyről.

A 20. század idején többször is kivonták az ültetvényeket a művelés alól. A meredek lejtőn történő természet kézi munkaerőt, illetve speciális gépeket igényelt, ezt viszont nem lehetett összeegyeztetni a szocialista gazdaságpolitika és termelési mód jellegével, mely a nagyüzemi gépesített gazdálkodást szorgalmazta. A terület az 1970-es évek végére elvadult, szinte teljesen visszahódította a természetet.

Csak a 2000-es évek elejétől kezdték meg a hegy déli-délnyugati lejtőin a telepítéseket. Napjainkra több mint 40 hektáron ültettek szőlőtőkét a hegyen. Korábban 450 m-es magassággal az ország legmagasabb termesztett szőlői voltak itt. Mára az 500 m-es magasságot is eléri és ezzel abszolút csúcstartó hazánkban.

Készítette a Kaptárkő Természetvédelmi és Kulturális Egyesület a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásával.

www.kaptarko.hu
info@kaptarko.hu
facebook.com/kaptarko

